

КУЛЬТУРНІ МАРШРУТИ РАДИ ЄВРОПИ

Практичний посібник

МІНІСТЕРСТВО
КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Практичний посібник

Культурні Маршрути Ради Європи

Київ -2018

Видавці або організації, які бажають відтворити цю доповідь (або її переклад) в друкованому або електронному вигляді, мають зв'язатися з bagnuk@mincult.gov.ua для отримання подальших інструкцій © Міністерство культури України, 2018

Цей посібник підготовлений Сектором розвитку креативних індустрій Міністерства культури України. Цей посібник доступний для завантаження на офіційному вебсайті Міністерства. Джерелами інформації, викладеної у даному посібнику, є:

1. <http://culture-routes.net/>
2. "EUROPEAN CULTURAL ROUTES". A PRACTICAL GUIDE/ Owner, Editor and Publisher : Federal Ministry of Economy, Family and Youth, Department for Tourism and Historic Objects, 1010 Vienna, Stubenring 1 - Federal Ministry for European and International Affairs, 1014, Vienna, Minoritenplatz 8/ Author: Dr. Eva Häfele/ Translation: Peter Ahorner/ Layout: Matthias Dolenc (BMWFIJ).

Цей переклад опублікований за домовленістю з Радою Європи та Європейським Інститутом Культурних Маршрутів і має виключно рекомендаційний характер з метою сприяння участі України у програмі Ради Європи "Культурні Маршрути".

© Міністерство культури України, 2018

Євген Нищук
Міністр Культури України

“Культура виступає одним з фундаментальних ресурсів для ціннісного гуманітарного та економічного розвитку країни, адже продукти культури – культурна спадщина – є базою для сучасної світової концепції туризму.

Популяризація культурного надбання України, промоція українських традицій, культури та гостинності суттєво впливають на соціально-економічний розвиток країни, адже культура є надпотужним способом співпраці та взаємодії між націями всього світу. Гуманітарне значення культурного туризму полягає у використанні його можливостей для розвитку особистості, її творчого потенціалу, розширення горизонту знань. Знайомство світової спільноти з неперевершеним культурним надбанням України та популяризація внутрішнього туризму серед самих українців є надзвичайно важливими елементами становлення дійсно сильної демократичної держави, адже культура є основою процесу соціально-економічного розвитку, збереження, зміцнення незалежності, суверенітету й самобутності будь-якого народу.

Слід зауважити на важливості культури у сучасному розумінні. Ми маємо усвідомлювати, що жодна культура не є однорідною та окремо діючою. А отже у подальшому важливо сприяти об'єднанню локальних і європейських ідентичностей, а не протиставляти їх одна одній, визнавати різноманітність нашої спадщини, досягати результату у взаємодії між культурною, економічною та освітньою політиками.

Завдяки «Культурним маршрутам» Україна зможе популяризувати об'єкти культурної спадщини, залучати туристів, сприятиме проведенню фестивалів та зростанню відвідуваності українських закладів культури. Ця програма є конкретним прикладом спроможності всесвітньої культурної спадщини діяти як джерело сталого економічного розвитку громад та регіонів.

«Культурні маршрути» реалізують на практиці основні принципи Ради Європи: права людини, культурну демократію, культурне різноманіття та ідентичність, взаємний обмін і збагачення крізь кордони і століття. Вони виступають в якості каналів для міжкультурного діалогу і сприяють розширенню знань про Європейську культурну ідентичність та її розуміння.

Програма Ради Європи «Культурні маршрути» може стати ефективним інструментом для підтримки зростання економічного та туристичного потенціалу регіонів України через зміцнення місцевих громад та розбудову туристичних мереж з європейськими партнерами.

Тож маю надію на активні ініціативи та напрацьовані пропозиції щодо нових маршрутів, які проходять через Україну вже найближчим часом!”

Зміст

1. Введення: Практичний посібник

2. «Культурні Маршрути Ради Європи»

2.1 Культурна політика Ради Європи

2.1.1 Керівний комітет Ради Європи

2.2 Адміністративна структура «Європейських Культурних маршрутів»

2.2.1 «Розширена часткова угода» (EPA)

2.2.2 Правління «Розширеної часткової угоди»

2.2.3 Консультативний форум Культурних Маршрутів

2.3 Підстава для сертифікації - Резолюція CM/Res(2013)67

2.4 Відповідні міжнародні конвенції

3. Співпраця з Європейською комісією

3.1 Спільні програми Європейської Комісії і Ради Європи

3.2 Ініціатива «На перехрестях Європи»

4. «Європейський інститут Культурних Маршрутів»

4.1 Сертифікація: Керівництво та підтримка

4.2 Інші послуги для Культурних Маршрутів

5. Як стати «Культурним маршрутом Ради Європи»?

5.1 Кроки до сертифікації

5.2 Крок 1: Визначення та опис предмета

5.3 Крок 2: Опис пріоритетних сфер діяльності

5.3.1 Сфера «Співпраця в галузі досліджень та розробок»

5.3.2 Сфера «Просування пам'яті, історії та Європейської спадщини»

5.3.3 Сфера «Культурно-просвітницькі обміни для молодих європейців»

5.3.4 Сфера «Сучасна культурно-мистецька практика»

5.3.5 Сфера «Культурний туризм та сталий культурний розвиток»

5.4 Крок 3: Створення Європейської мережі

5.5 Крок 4: Створення загальної візуальної айдентики

6. Процес сертифікації

7. Оцінка сертифікованого Культурного Маршруту

8. Джерела фінансування для Культурного Маршруту

8.1 Фінансування за рахунок коштів ЄС

9. Інші джерела інформації

Контакти

1. Введення: Практичний посібник

Цей практичний посібник описує, що потрібно зробити для того, щоб запустити культурний маршрут. Вимоги є суттєвими, але не недосяжними. Зрештою, процес, який описаний в цьому посібнику, має завершитися отриманням сертифікації Радою Європи.

Функції і завдання Європейських Культурних Маршрутів описані в першій частині посібника. Структура другої частини складається з кроків, які необхідні здійснити для отримання сертифікації Культурного Маршруту Радою Європи. У заключній частині посібника наводиться практичний досвід існуючих Культурних Маршрутів і корисні поради щодо процесу подачі заявок для отримання сертифікації.

2. «Культурні Маршрути Ради Європи»

«Європейські Культурні Маршрути» стали загальним терміном, що використовується для транскордонних шляхів культурного зв'язку. Офіційно ці маршрути називаються «Культурні Маршрути Ради Європи». Також використовуються інші назви «Культурні маршрути» або «Культурні Шляхи».

Концепція Культурних маршрутів була впроваджена в 1987 році Радою Європи для реалізації ключових культурних принципів Європи: права людини, культурна демократія, культурне розмаїття та самобутність. Ці основні принципи конкретизовані в Європейських культурних маршрутах.

Перший «Культурний Маршрут», який був сертифікований в 1987, це Шлях Святого Якова.

Подорожуючи крізь час і простір, ці маршрути демонструють внесок різних культур в спільну європейську культурну спадщину. Вони відображають різноманітність живих культур і поєднують місцеву спадщину з європейськими ідеями. Культурні маршрути відкривають доступ до менш відомих тем і аспектів європейської історії та культури. Таким чином, вони дозволяють відкрити нові напрямки та пролити світло на забуті або приховані аспекти спільної спадщини. Європейські культурні маршрути можуть базуватися на історичних маршрутах або на культурних концепціях транснаціонального значення.

Про термін «Європейські культурні маршрути» або «Культурні маршрути Ради Європи»

Яке значення термінів «дорога», «маршрут» або «шлях» в цьому контексті?

- Це може бути фактичний маршрут або шлях, який вже створений.
- Це може бути мережа місць та історичних або природних об'єктів.
- Це може бути певна географічна область, яка об'єднана загальною темою.

□ Це може бути маршрут, який проходить через регіони і країни та характеризується і пов'язаний історичною, художньою чи соціальною проблемою.

Що означає «Європейський»?

□ Повинні бути залучені, принаймні, три держави-члени Ради Європи або держави-сторони Європейської культурної конвенції.

□ Маршрут повинен мати не лише місцеве значення, але й представляти європейські культурні аспекти та мати історичний вимір.

2.1 Культурна політика Ради Європи

Рада Європи визначає культуру як «душу демократії» та описує культуру як ключовий інструмент зміцнення соціальної згуртованості, демократії і європейського співробітництва. Крім того, різноманіття розглядається в якості основної сили, а також діалогу між різними групами з метою досягнення мирного співіснування. Культурні маршрути Ради Європи є конкретними проявами цих політичних принципів.

Рада Європи, створена 5 травня 1949 року, на сьогоднішній день складається з 47 країн-членів, майже всі країни європейського континенту. Вона була заснована з метою розвитку в Європі загальних і демократичних принципів в цілях створення єдиного демократичного і правового простору на європейському континенті. Повага до основоположних цінностей, таких як права людини, демократія і верховенство закону мають вирішальне значення.

2.1.1 Керівний комітет Ради Європи

Участь у процесі сертифікації Культурних маршрутів бере Керівний комітет Ради Європи з питань культури, спадщини та ландшафту (CDCPP). Його завдання полягає в тому, щоб приймати рішення щодо сертифікації або відмови у сертифікації маршруту.

2.2 Адміністративна структура «Європейських Культурних маршрутів»

З моменту отримання сертифікації першим Культурним Маршрутом в 1987 році і до теперішнього часу, число сертифікованих маршрутів постійно зростає. Станом на 2018 рік нараховується 32 Культурних маршрути.

2.2.1 «Розширена часткова угода» (ЕРА)

«Розширена часткова угода» про Культурні маршрути була ухвалена рішенням Комітетом Міністрів (Резолюція СМ/Res(2013)66). Секретаріат Розширеної часткової угоди про культурні маршрути (далі: Секретаріат ЕРА) знаходиться в Люксембурзі, а саме в Європейському інституті Культурних маршрутів.

Виконавчий секретар Розширеної часткової угоди також є директором цього інституту. Секретаріат ЕРА відповідає за організацію процесу сертифікації, управління бюджетом та підготовку засідання Ради Правління.

2.2.2 Рада Правління «Розширеної часткової угоди»

Рада Правління Розширеної часткової угоди про Культурні маршрути приймає рішення по сертифікації нових маршрутів, оцінці існуючих маршрутів, а також формує загальну спрямованість Програми.

Держави-учасниці призначають уповноважених осіб, представляти свою країну в Раді Правління. На даний час 31 держава є членами Розширеної часткової угоди. Члени Ради Правління збираються один раз на рік. Бюро Ради Правління, яке відповідає за підготовку щорічних зустрічей, консультативного форуму з культурних маршрутів та інші відповідні заходи, збирається кілька разів на рік.

2.2.3 Консультативний форум Культурних Маршрутів

Консультативний форум є найважливішою щорічною подією для операторів Культурних Маршрутів. Цей форум є платформою для створення мереж і обміну досвідом, лекцій і семінарів з актуальних тенденцій і розробок. Також на форумі демонструються кращі практики. Кожного року він проходить в різних країнах.

Учасниками форуму крім представників потенційних та сертифікованих Культурних Маршрутів, також є туристичні організації, міжнародні організації, організації культурної спадщини, торгові палати, громадські організації, організації-спонсори та інші запрошені.

2.3 Критерії сертифікації (відповідно до Резолюції Комітету міністрів Ради Європи - СМ/Res(2013)67)

- Культурний маршрут утворює транскордонну мережу, що включає в себе, принаймні, три країни, які є членами Ради Європи або сторонами Європейської культурної конвенції.
- Тема маршруту відображає основні цінності Ради Європи і є перспективною для подальших досліджень.

- Запропоновані проекти повинні мати підтвердження необхідних фінансових і людських ресурсів.
- Подання номінації від юридичної особи, наприклад, асоціація або об'єднання декількох організацій.
- Мережа заохочує демократичні процеси, які призводять до ухвалення спільних рішень щодо стратегії і діяльності.
- Увесь культурний маршрут включає в себе відповідні розроблені продукти культурного туризму, такі як путівники, документація тощо.
- Передбачає реалізацію заходів для молоді регулярних культурних та мистецьких заходів, а також тематичних і технічних дискусій.

2.4 Відповідні міжнародні конвенції

Основні ідеї програми Європейських культурних маршрутів базуються не лише на культурній політиці Ради Європи, а також на основоположних угодах Ради Європи та інших міжнародних організацій, які залучені до програми.

«Європейська культурна конвенція» (1955)

«Європейська культурна конвенція» є основою європейського співробітництва в галузі культури, освіти, молоді та спорту. Не європейські країни також можуть приєднатися до культурної конвенції, і таким чином брати участь в культурній діяльності Ради Європи. Багато країн підписали Європейську культурну конвенцію, перш ніж стали членами Ради Європи.

Дата набуття чинності для України: 13.06.1994.

«Європейська ландшафтна конвенція» (2004)

Ландшафт визнається як регіон, сформований під впливом людини. Культурні маршрути можуть мати позитивний вплив на розуміння цінностей ландшафтів. Головною метою Конвенції є підтримка процесів охорони, регулювання та планування ландшафтів Європи. Конвенція визнає важливість усіх видів ландшафтів. Вона застосовується до всієї території країни, яка є стороною Конвенції та охоплює природні, сільські, міські та приміські території. Дія Конвенції поширюється на землі, внутрішні води та морські акваторії.

Дата набуття чинності для України: 01.07.2006.

«Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства» (2005)

«Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства» займається етичними принципами та основними міркуваннями про використання і розвиток культурної спадщини Європи в умовах глобалізації. Культурні маршрути полегшують інтеграцію населення з метою вироблення спільних підходів до управління та охорони культурної спадщини.

Дата набуття чинності для України: 01.05.2014.

Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (1975) та Конвенція ЮНЕСКО з охорони нематеріальної культурної спадщини (2006)

Багато Культурних маршрутів проходять через місця, які включені до списку об'єктів всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО. Культурні маршрути сприяють захисту нематеріальної та нерухомої спадщини? а також популяризують її.

3. Співпраця з Європейською Комісією

Європейські культурні маршрути узгоджуються з туристичними та культурними ініціативами Європейської Комісії.

Культурні маршрути повинні мають стати частиною європейської стратегії туризму, особливо в сфері культурного туризму.

3.1 Спільні програми Європейської Комісії і Ради Європи

Першим результатом співпраці між Європейською Комісією та Радою Європи є дослідження, що доводять вплив Культурних Маршрутів на розвиток малого та середнього бізнесу, інновацій, конкурентоспроможності та розвиток кластерів. Дане дослідження містить аналіз впливу Культурних маршрутів з мережування та об'єднання малих і середніх підприємств, а також потенціал для підтримки сталого якісного туризму. Дослідження також прагне з'ясувати, як Культурні маршрути можуть підтримати подальший розвиток туризму в Європі, щоб зробити останню «туристичним напрямком №1» в світі.

Основні результати дослідження:

- Культурні маршрути демонструють великий потенціал для позитивного економічного розвитку, просування мереж і кластерів, міжкультурного діалогу та Європейських цінностей.
- Вони заохочують співпрацю в культурній діяльності на регіональному та європейському рівні і, таким чином, вносять свій внесок в усвідомлення спільної європейської спадщини.

□ Вони стимулюють розвиток нових продуктів і послуг в сфері культурного туризму.

3.2 Ініціатива «На перехрестях Європи»

«На перехрестях Європи» - ще одна ініціатива, яка виникла у контексті співпраці між Європейською Комісією та Радою Європи. Проект сприятиме підвищенню обізнаності про великий економічний та туристичний потенціал Культурних Маршрутів серед всіх залучених учасників, національних та місцевих органів влади.

У 2012 році відбулася перша зустріч на тему «Культурні та паломницькі маршрути» у місті Павія, Італія - місті розташованому на перетині п'яти Культурних маршрутів.

4. «Європейський інститут Культурних Маршрутів»

«Європейський інститут Культурних Маршрутів» (EICR) є центральним координаційним центром по управлінню та реалізації всієї програми Культурних маршрутів.

Інститут розташований в Абатстві Ноймюнстер в Люксембурзі, він є агентством, заснованим в 1998 році відповідно до угоди між Радою Європи та Урядом Великого Герцогства Люксембург.

Завдання Інституту включають в себе такі напрями:

- Організація тематичних семінарів та спеціалізованих навчальних програм;
- Підтримка розробки та функціонування Культурних маршрутів;
- Сертифікація нових Культурних Маршрутів;
- Оцінка існуючих Культурних Маршрутів;
- Участь у заходах, ярмарках та конференціях;
- Участь у Європейських дослідницьких програмах.

Для потенційних та вже існуючих Культурних маршрутів Інститут є першим і найважливішим контактом з будь-яких питань. Детальну інформацію про «Європейський інститут Культурних маршрутів та Європейські культурні маршрути можна знайти на офіційному сайті - <http://culture-routes.net>

4.1 Сертифікація: Керівництво та підтримка

Інститут відіграє центральну роль на всіх етапах створення Культурного маршруту від старту та розробки до сертифікації. Інститутом сформований вичерпний перелік документів, необхідної для підготовки заявки.

Етап старту

З метою забезпечення успішного процесу сертифікації, ініціатори Культурного маршруту повинні якнайшвидше зв'язатися з Інститутом для отримання первинної консультації.

Під час консультації проект може бути переглянутий з точки зору його реалістичності, залучення потенційних нових і наявних партнерів та попередження можливих проблем під час впровадження. На цьому ранньому етапі також може бути створений спільний робочий план та часовий графік.

Етап розробки

Після підготовчих робіт (вибір теми, партнерів мережі, об'єктів тощо), для подачі заявки на сертифікацію, співробітники Інституту оцінюють заявку на відповідність критеріям сертифікації та, у разі необхідності, запропонують подальшу допомогу.

Етап заяви

Подаються лише заяви, які підготовлені відповідно до вимог згідно Резолюції СМ/Res(2013)67.

Етап оцінки

Подані заявки оцінюються Інститутом на відповідність критеріям, затвердженим Резолюцією СМ/Res(2013)67. Після цього готується детальний звіт за результатами оцінки Секретаріату ЕРА, який після огляду незалежними експертами подається на затвердження Раді Розширеної часткової угоди.

4.2 Інші послуги для Культурних маршрутів

Інститут пропонує як безкоштовні, так і платні пропозиції для промоутерів Культурних маршрутів.

Безкоштовні послуги

- Консультації та експертна оцінка з таких питань: організація, технічні та логістичні аспекти концепції, розробка та практична реалізація Культурних маршрутів, пропозиції для потенційних партнерів, посередництво контактів;
- Використання великої бібліотеки в штаб-квартирі Інституту в Люксембурзі;
- Розгляд поданих документів на відповідність критеріям.

Платні консультації

Для одержання платних послуг майбутніх Культурні маршрути, які подають заявку на сертифікацію, після початкового інтерв'ю з персоналом Інституту, сформулюють письмову заяву на подальшу більш детальну допомогу.

5. Як стати «Культурним маршрутом Ради Європи»?

Для того, щоб отримати сертифікацію культурного маршруту Ради Європи, маршрут повинен сформувати кілька аспектів: транснаціональний, туристичний, економічно-соціальний, культурний та інноваційний.

Крім того, різними є відправні точки кожного нового Культурного маршруту. Деякі з них у контексті транснаціональних проектів ЄС, таких як LEADER або ETC (Європейське територіальне співробітництво), вже створили мережу та міцну основу для співпраці; інші покладаються на багаторічне двостороннє або багатостороннє наукове та туристичне співробітництво в науковому та туристичному контексті. Є й такі, що спираються на співпрацю, яка не має офіційної структури, але є історично обгрунтованою.

5.1 Кроки до сертифікації

Весь процес сертифікації дійсно складний, але формально дуже добре структурований відповідно до Резолюції CM/Res(2013)67. Кожному етапу цього процесу сертифікації відповідає низка критеріїв, які описані нижче.

5.2 Крок 1: Визначення та опис предмета

Теми Культурних маршрутів повинні відповідати всім наступним шістьом критеріям:

1. Тема повинна репрезентувати Європейські цінності і бути спільною для кількох країн Європи.
2. Тема повинна бути досліджена та розроблена групою мультидисциплінарних експертів з різних регіонів Європи, з тим щоб діяльність та проекти за темою, ґрунтувалися на консенсусі.
3. Тема повинна бути ілюстрацією європейської пам'яті, історії та спадщини та сприяти інтерпретації різноманіття сучасної Європи.
4. Ця тема повинна слугувати основою для культурно-освітніх обмінів для молоді та, відповідно, відповідати ідеям та принципами Ради Європи та їхнім інтересам у цих сферах.
5. Ця тема повинна дозволити розвивати ініціативи та інноваційні проекти у сфері культурного туризму та сталого культурного розвитку.

6. Тема повинна сприяти розвитку туристських продуктів у партнерстві з туристичними агенціями та операторами, орієнтованим на різну аудиторію, включаючи шкільні групи.

Які питання важливі для визначення теми та її опису?

1. Якою є тематична сюжетна лінія «Культурного маршруту»?
2. Якими є основні елементи культурної спадщини (матеріальні та нематеріальні)? Які місцеві, національні та транснаціональні виміри цієї культурної спадщини?
3. Які групи зацікавлених сторін можуть бути залучені?
4. Яким чином тема представлена у країнах та регіонах?
5. Як тема дозволяє краще і глибше розуміти європейську історію та сучасну Європу?

5.3 Крок 2: Опис пріоритетних сфер діяльності

Проекти повинні стосуватися таких пріоритетних сфер діяльності та відповідати вставленим критеріям:

5.3.1 Сфера «Співпраці в галузі досліджень та розробок»

Критерії діяльності у сфері «Співпраці в галузі досліджень та розробок» визначаються таким чином:

- відіграє об'єднуючу роль навколо основних європейських тем, для різних напрямків знань;
- демонструє, яким чином тема європейських цінностей, є спільною для кількох Європейських культур;
- ілюструє розвиток цих цінностей та різноманіття форм, в які вони втілюються в Європі;
- передбачає дослідження та міждисциплінарний аналіз як на теоретичному, так і на практичному рівні.

На міжнародному, або європейському рівні має бути утворений академічний або науковий кабінет з метою наукового дослідження теми, а також різних аспектів культурної спадщини, історії, туристичних питань тощо.

Для співпраці можуть бути залучені всі університети, коледжі та незалежні дослідницькі інститути чи історичні товариства.

Культурні маршрути, в залежності від їх основної теми, міжнародної мережі та аспектів культурної та історичної спадщини, мають різні підходи для створення наукового комітету.

Наприклад, деякі наукові комітети займаються різними темами, або в складі одного комітету можуть працювати декілька робочих груп. Науковий комітет повинен залишатися навіть після одержання сертифікації Культурного маршруту. Його склад може бути змінений з часом.

Наукові публікації, семінари та воркшопи, лекції та конференції можуть бути конкретними результатами роботи наукового комітету. Ці результати повинні бути чітко записані в таблиці:

- Кількість університетів та коледжів, що беруть участь;
- Кількість та теми дослідницьких проектів;
- Кількість та теми академічних публікацій;
- Список академічних публікацій та семінарів.

5.3.2 Сфера «Просування пам'яті, історії та Європейської спадщини»

Критерії в сфері «Просування пам'яті, історії та європейської спадщини» визначають, що Культурний маршрут має:

- просувати матеріальну і нематеріальну спадщину, сприяти розумінню їх історичного значення та наголошувати на спільні риси в різних регіонах Європи;
- враховувати та імплементувати статuti, конвенції, рекомендації та діяльність Ради Європи, UNESCO та ICOMOS, що стосуються відновлення спадщини, охорони і поліпшення ландшафту і просторового планування;
- виявляти та просувати об'єкти європейської спадщини, крім пам'ятників та місць, які в цілому орієнтовані на туризм, зокрема в сільських місцевості, а також у промислових районах у процесі економічної реорганізації;
- звертати увагу на матеріальну та нематеріальну спадщину етнічних або соціальних меншин у Європі;

У цій сфері йдеться про діяльність, метою якої є ілюстрація спільної історії та спільної культурно-історичної спадщини в контексті теми Культурного маршруту. Йдеться як про живу історію, так і про недавню історію.

5.3.3 Сфера «Культурно-просвітницькі обміни для молодих європейців»

Критерії в сфері «Культурно-просвітницьких обмінів для молодих європейців» наголошують, що Культурний маршрут має:

- включати організацію діяльності з групами молоді, з метою сприяння поглибленому обміну, спрямованому на розвиток концепції європейського громадянства, збагаченого різноманіттям;
- робити акцент на особистому і реальному досвіді з використанням місць і контактів;
- сприяти подоланню стереотипів шляхом організації обмінів молоді з різних соціальних верств та регіонів Європи;
- пропонувати пілотні схеми для створення прототипів, які можуть слугувати еталонними моделями;
- призводити до співпраці, яка залучає освітні інституції різних рівнів.

Для успішної сертифікації ця сфера діяльності вважається Радою Європи особливо важливою. Тому важливо, щоб був представлений конкретний та детальний огляд пропонованих або існуючих пропозицій для європейської молоді.

Освітню функцію Культурних Маршрутів можна продемонструвати за допомогою таких проектів, як шкільні обміни, шкільне партнерство, тематичні партнерства, спортивні заходи, конкурси чи мистецькі семінари або фестивалі. Пілотні проекти у сфері підвищення обізнаності про культурну спадщину та відповідні тренінгові пропозиції мають бути оцінені дуже позитивно.

5.3.4 Сфера «Сучасна культурно-мистецька практика»

Критерії в сфері «Сучасної культурно-мистецької практики» визначають, що Культурні маршрути:

- породжують мультидисциплінарну та міжкультурну дискусію та обміни між різними культурно-мистецькими формами вираження та чутливістю різних країн Європи;
- заохочують до активностей та художніх проектів, які вивчають зв'язки між спадщиною та сучасною культурою;
- в сучасній культурно-мистецькій практиці підкреслюють найбільш інноваційні практики з точки зору творчості та пов'язують їх з історією розвитку навичок, незалежно від того, відносяться вони до сфери візуального мистецтва, виконавського мистецтва, творчих ремесл, архітектури, музики, літератури або до будь-якої іншої форми культурного самовираження;
- створюють мережі та діяльність, що долають перешкоди між професіоналами та непрофесіоналами, з особливою увагою до молоді.

У цій галузі необхідно визначити та розвинути зв'язки між культурною і мистецькою спадщиною та сучасними формами мистецтва. Це можна зробити в рамках художніх

обмінів або транснаціональної співпраці художників. Привабливі пілотні проекти стосуються питань міжкультурного діалогу через мистецтво та культуру.

5.3.5 Сфера «Культурний туризм та сталий культурний розвиток»

Критерії в сфері «Культурний туризм та сталий культурний розвиток» сфокусовані на:

- врахуванні місцевих, регіональних, національних та європейських ідентичностей;
- активному залученні друкованих та інших засобів масової інформації та повному використанні потенціалу електронних засобів масової інформації з метою підвищення обізнаності про культурні цілі проєктів;
- сприянні діалогу між урбаністичною та сільською культурами, між регіонами на півдні та півночі, сході та заході Європи, а також між розвиненими та бідними регіонами;
- заохочення діалогу та порозуміння між місцевими та іммігрантськими культурами;
- відкриття можливостей для співпраці між Європою та іншими континентами через особливий зв'язок між певними регіонами;
- підвищення обізнаності громадськості та привернення уваги політиків на необхідність захисту спадщини як частини сталого розвитку території, з метою сприяння розвитку якісного туризму в європейському вимірі;
- встановлення партнерських відносин з державними та приватними організаціями, що працюють у сфері туризму, з метою розробки туристичних продуктів та інструментів для всіх потенційних громадян.

Культурні маршрути є важливим стимулом розвитку для місцевого туризму та послуг, пов'язаних з туризмом. Це було доведено вищезгаданими дослідженнями про вплив Культурних маршрутів.

Заява повинна містити документи, що стосуються туристичних продуктів та послуг, листівки та брошури партнерів з мережі та туристичних об'єктів, що беруть участь у програмі. Крім того, у документах заяви можливі згадки організації, які представляють маршрут у своїх рекламних матеріалах, або туроператорів, які працюють у рамках маршруту.

5.4 Крок 3: Створення Європейської мережі

Критерії створення Європейської мережі:

Ініціатори проєкту повинні утворювати міжгалузеві мережі, розташовані в декількох країнах-учасницях Ради Європи. Такі мережі повинні:

- мати концептуальні рамки що сприяють на дослідження, які були проведені з обраної теми та узгоджені з різними партнерами мережі;
- залучати декілька держав-членів Ради Європи крізь весь або частину свого маршруту;
- планувати залучити якомога більше держав-учасниць Європейської культурної конвенції, а також, де це доречно, інших держав;
- гарантувати фінансове та організаційне забезпечення запропонованих проєктів;
- мати правовий статус як асоціація чи федерація асоціацій;
- діяти демократично.

Ці мережі також повинні:

- пропонувати комплексну програму та визначити її цілі, методи, партнерів, країн-учасниць (поточних та потенційних), сфери діяльності та стратегію загального розвитку програми у середньо- та довгостроковій перспективі;
- визначити в різних країнах-учасницях Ради Європи основних потенційних партнерів;
- визначити регіони, які стосуються проєкту;
- надати детальну інформацію про фінансування та операційний план маршруту;
- додати основний текст(-и), що стосуються їх правового статусу.

Партнери мережі можуть знаходитися в різних секторах та сферах діяльності: вони можуть бути представниками політики та уряду, приватних компаній, навчальних закладів, туристичних організацій, асоціацій, неурядових організацій тощо.

Для цього потрібен спільний документ, який точно описує функції кожного партнера мережі. Це може бути, наприклад, статут мережі підписаний усіма учасниками. Мережі також повинні працювати демократично, залучаючи до процесу всі організації-учасниці.

Організаційно-фінансова стабільність мереж також є важливим критерієм. Особливо в контексті майбутньої фінансової підтримки ЄС.

До заяви додаються відповідні документи (право власності, протоколи загальних зборів, бюджети тощо). У бюджеті повинні бути представлені як основні, так і структурні витрати та витрати на проєкт; також треба надати інформацію про кошти третіх сторін (національні або програми ЄС, таких як LEADER та ETC). Неодмінним є також трирічний план дій із зазначенням всіх дій членів мережі та, по можливості вказати витрати.

Огляд потенційних партнерів мережі

Місцевий та регіональний рівень	Національний рівень	Міжнародний
Туристичні послуги		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Готелі, ресторани, транспортні компанії, агентства ▪ Туроператори ▪ Туристичні агенти (пакети) ▪ Спеціальні туристичні агенти ▪ Гіди ▪ Культурні гіди ▪ Місцеві бюро туризму 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національні туристичні організації ▪ Туроператори та туристичні агентства 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Міжнародні туристичні-портали
Культура та мистецтво		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сфера розваг ▪ Регіональні та місцеві культурні організації з усіх галузей ▪ Групи інтересів з мистецтва та культури ▪ Путівники по культурі ▪ Історичні та культурні асоціації (музеї, митниці та інші) ▪ Бібліотеки ▪ Інститути, такі як Архітектурний інститут 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Національні культурні установи ▪ Культурні об'єднання ▪ Організації двостороннього міжнародного співробітництва в культурному секторі ▪ Загальнонаціональний інтерес представників сфери мистецтва та культури 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Загальноєвропейські асоціації культурних інституцій ▪ Культурно орієнтовані парасолькові організації

Органи влади		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Відповідальні відділення (туризм та культура) у муніципалітетах та місцевих органів влади ▪ Регіональні торгові палати 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Відповідні міністерства ▪ Торгова палата 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Представницькі організації за кордоном ▪ Представництва Торгової палати ▪ Культурні форуми за кордоном
Підприємства приватного сектору		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Агенції з комунікацій (рекламні компанії) ▪ Видавці ▪ Мерчандайзинг-провайдери ▪ Архітектори, архітектори ландшафтів ▪ Організації просторового планування ▪ Кооперативи 		
Навчальні заклади		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Школи ▪ Коледжі ▪ Університети ▪ Науково-дослідні установи ▪ Незалежні дослідники ▪ Історичні товариства 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Коледжі ▪ Університети ▪ Науково-дослідні установи 	

Бажаними інформаційними матеріалами мережі є

- Інтернет-портал декількома мовами;
- Цифрова бібліотека з науковими публікаціями;
- Результати роботи міжнародних та регіональних семінарів за темами: молодіжні обміни, історичні дослідження, культурні проекти, туризм тощо;
- Книги та журнали про Культурні маршрути;
- Туристична інформація та брошури;

- Системи ПС;
- Аудіовізуальні публікації;
- Мапи;
- Прес-релізи та звіти з радіо та телебачення.

5.5 Крок 4: Створення загальної візуальної айдентики

Кожен Культурний маршрут має мандат на розробку логотипу та розробку спільної візуальної айдентики. Рекомендується розробити «бренд-бук», в якому міститься вся інформація про логотипи, кольори, шрифти тощо. Ця візуальна інформація важлива для забезпечення єдиного сприйняття Культурного маршруту за межами кількох регіонів та країн та створення «корпоративної айдентики».

Планування цього «бренд-бuku» має розпочатися на етапі розроблення проекту якомога раніше.

6. Процес сертифікації

Процес сертифікації поділяється на окремі етапи і базується на наданих документах. Оскільки деталі можуть змінюватися, рекомендується отримати найновішу інформацію про процедуру подачі заявок в Європейському Інституті Культурних Маршрутів.

Подання заявки

Документи для одержання сертифікації Європейського Культурного маршруту повинні бути представлені англійською або французькою мовою у цифровому вигляді Європейському інституту Культурних маршрутів» в Люксембурзі. Інформацію про терміни та список документів для подання заявки можна отримати безпосередньо в Інституті.

Експертиза заявки

Кожна заявка попередньо опрацьовується Інститутом і Секретаріатом ЕРА і потім розглядаються на наступному етапі одним або декількома експертами, які формують пропозиції щодо покращення заявки.

Звіт про оцінку

На основі цього огляду готується звіт про оцінку з рекомендацією щодо присудження сертифікації. Звіт буде представлений заявнику та всім членам Ради Правління Розширеної часткової угоди.

Запрошення кандидатів на засідання Ради Правління Розширеної часткової угоди

Кандидати на сертифікацію запрошуються на наступне засідання Ради Правління Розширеної часткової угоди - це зазвичай відбувається щороку в квітні поточного року - де коротко представляють свою заявку і відповідають на запитання членів Ради Правління Розширеної часткової угоди.

Незалежно від позитивного або негативного звіту про оцінку, кандидати запрошуються на презентацію. Таким чином, навіть з негативним оцінками дається можливість особисто відповісти на питання Правління Розширеної часткової угоди, і отримати поради для усунення недоліків.

Презентація програми повинна бути зроблена за допомогою PowerPoint та включати в себе: опис теми, презентацію його Європейського виміру і значення для Європи, відносини між культурною спадщиною і сучасністю, опис членів мережі і правової структури.

Експерти, які розглядали заяву, також можуть бути запрошені на засідання Ради Правління Розширеної часткової угоди, щоб висловити свою точку зору. Кандидати і експерти покривають витрати, пов'язані з участю у засіданні, за власний рахунок.

Рішення відносно заявки на сертифікацію

На цьому ж засіданні Рада Правління Розширеної часткової угоди приймає рішення до заяви. Це рішення, разом зі звітами про оцінку, буде направлено Керівному комітету з питань культури, спадщини і ландшафтів (CDCPP). Якщо Рада вважатиме це за необхідне, документи також направляються іншим комітетам або органам Ради Європи.

У разі негативного висновку Комітету CDCPP доповідь представляється Комітету Міністрів Ради Європи, разом зі звітом про оцінку. Комітет Міністрів приймає остаточне рішення про присудження сертифікації.

Заявку, яку було відхилено, можна подавати знову не раніше, ніж через дванадцять місяців з дати прийняття попереднього рішення.

Більш детальна інформація про рішення

Європейський Інститут Культурних маршрутів повідомляє кандидатів про прийняте рішення про сертифікацію в письмовій формі. У разі негативного висновку, надається обґрунтоване рішення.

Після прийняття позитивного рішення щодо сертифікації Культурного маршруту, потрібно здійснити подальші кроки, наведені нижче.

Вручення документу по сертифікації

Після прийняття позитивного рішення про сертифікацію оператори Культурного маршруту у співробітництві з Виконавчим секретарем та з директором Інституту проводять невелику церемонію з нагоди вручення сертифіката.

У більшості випадків це відбувається під час загальних зборів сертифікованих Культурних маршрутів. Сертифікат, як правило, вручає особисто Виконавчий секретар ЕРА.

Візуальний вигляд сертифікованого Культурного Маршруту

До створеного «візуального іміджу» маршруту, на всі матеріали (папки, брошури, діаграми, карти тощо), веб-сайти, прес-релізи, дорожні знаки та інформаційні таблички буде додаватися логотип «Культурних маршрутів Ради Європи»

7. Оцінка сертифікованого Культурного маршруту

Європейські Культурні маршрути підлягають оцінюванню кожні три роки, з тим щоб підтвердити їх відповідність критеріям сертифікації. На основі Резолюції CM/Res(2013)67. Ця регулярна оцінка розглядається в контексті ефективного управління (планування, бюджетування, стратегічний менеджмент). Ця процедура також гарантує загальну якість програми Європейських Культурних маршрутів на довгостроковій основі.

Трирічна доповідь і самооцінка

Сертифіковані Культурні маршрути зобов'язані подавати звіт кожні три роки відповідно до вимог Резолюції CM/Res(2013)67. Ця доповідь базується на основі опитувальника, розробленого Європейським Інститутом Культурних маршрутів.

Доповіді повинні бути англійською або французькою та передаватися в електронному вигляді. Опитувальник «Контрольний список оцінювання Культурних маршрутів Ради Європи» надсилається в електронному вигляді за запитом.

На першому етапі сертифіковані Культурні маршрути роблять самооцінку на основі контрольного переліку: Максимальна оцінка становить 67 балів, більше 33 балів позитивне судження. Після цього подані звіти та результати самооцінки перевіряються. Документи повинні бути надіслані не пізніше вересня до Інституту, з тим, щоб, підготувати їх до наступного засідання Ради Правління.

Рекомендація Ради Правління Розширеної часткової угоди

Інститут готує рекомендації для підготовки рішення Ради Правління Розширеної часткової угоди. У випадку незадовільного висновку що до дотримання Культурним маршрутом критеріїв відповідно до Резолюції CM/Res(2013)67, Інститут готує рекомендацію із зазначенням, яких саме критеріїв не було дотримано, і яких з них слід дотримуватись.

Інформація про недостатнє дотримання критеріїв

Європейський інститут Культурних маршрутів інформує відповідальну організацію про рекомендації Ради Правління в письмовій формі. Після цього Культурний маршрут має можливість представити новий звіт протягом одного року (точні дати можна дізнатись в Інституті), в якому повідомити про дотримання раніше невиконаних критеріїв.

Скасування сертифікації

Якщо якість виконання після другої доповіді залишаються незадовільною, Рада Правління Розширеної часткової угоди може прийняти рішення про анулювання сертифіката. Це рішення - разом з доповіддю Європейського Інститут Культурних маршрутів - буде направлено «Керівному комітету з питань культури, спадщини і ландшафтів» (CDCPP). Якщо Рада Правління вважає за потрібне, досьє також буде передано до інших важливих комітетів або органів Ради Європи.

Якщо Комітет (CDCPP) заявляє, що сертифікація не може бути анульована, заява Ради Правління Розширеної часткової угоди разом зі звітом про оцінку буде надана Комітету міністрів Ради Європи. Комітет міністрів приймає остаточне рішення про скасування або продовження сертифікації.

Інформація про остаточне рішення

Інститут інформує відповідну організацію про відкликання сертифікації в письмовій формі. Відтепер культурний маршрут зобов'язаний негайно видалити всі посилання на сертифікацію і логотип Ради Європи в усіх цифрових публікаціях та друкованих матеріалах, та не використовувати його в нових публікаціях та на інших матеріалах.

Пересертифікація

Нова заявка на сертифікацію може бути зроблена не раніше, ніж через три роки після анулювання попередньої.

8. Джерела фінансування для Культурного Маршруту

Фінансування поточної діяльності Культурних маршрутів розглядається в якості однієї з основних задач. Для забезпечення фінансової стабільності - однієї з передумов для успішної сертифікації - Культурні маршрути повинні мати доступ до різних джерел фінансування. В різних країнах вони можуть відрізнятися, в більшості країн це:

- Державні гранти: місцеве фінансування, державне фінансування;
- Транснаціональне фінансування: субсидії ЄС (ETC, LEADER та інші конкурси Європейської Комісії);
- Власні надходження: членські внески, доходи від реалізації продукції (товарів, літератури тощо), доходи від туризму, доходи від спонсорства;
- Власні ресурси.

8.1 Фінансування за рахунок коштів ЄС

Відповідальність за розвиток туризму в ЄС належать до компетенції Європейської Комісії, Генерального директорату з підприємництва та промисловості, Департаменту з питань політики в галузі туризму. Саме цей Департамент оголошує конкурси проектів з туристичної тематики.

У найближчі роки очікується збільшення фінансування ЄС культурного туризму. Раз на рік Європейська Комісія оголошує конкурс пропозицій щодо просування і реклами транскордонних культурних турів.

Надзвичайно важливою для операторів Культурних маршрутів є співпраця в галузі Культурних маршрутів між Радою Європи та ЄС, а також той факт, що ЄС надаватиме більшу підтримку «транснаціональним тематичним туристичними продуктам» в майбутньому.

9. Інші джерела інформації

Інші організації, які надають інформацію про туризм і культурну спадщину.

Світова спадщина UNESCO / ЮНЕСКО

Станом на 2017 рік у списку Світової спадщини перебуває 1073 об'єкти (зокрема 832 культурних, 206 природних і 35 змішаних) з 167 країн. Багато сертифікованих Культурних маршрутів Ради Європи пов'язані з об'єктами Всесвітньої спадщини.

unesco.org

[World Tourism Organization \(UNWTO\) / Всесвітня туристична організація - \(ВТО, з 2003р. — ЮНВТО\)](#)

Спеціалізована міжурядова установа системи ООН, що об'єднує 158 країн-учасниць, 6 асоційованих територій, дві території в статусі спостерігача і понад 500 афілійованих організацій (2017 рік). Провідна міжнародна організація у сфері туризму, яка займається розвитком сталого і загальнодоступного туризму.

Завдяки великій бібліотеці, статистиці в сфері туризму і маркетинговим дослідженням ЮНВТО підтримує своїх членів і туристичні об'єкти по всьому світу. Існує низка різних видів видань, які написані англійською мовою. Частково ця інформація доступна у вигляді безкоштовних завантажень.

unwto.org

[Organisation for Economic Co-operation and Development \(OECD\) / Організація економічного співробітництва та розвитку \(ОЕСР\)](#)

Комітет з питань туризму ОЕСР проводить дослідження з питань туризму та публікує щорічні аналізи на основі статистичних даних, тенденцій і законодавства по галузі туризму.

oecd.org/cfe/tourism

Контакти:

Європейський Інститут Культурних Маршрутів

European Institute of Cultural Routes – EICR

Centre Culturel de Rencontre Abbaye de Neumünster

28, rue Münster L-2160 Luxembourg

tel: 00-352-241-250

culture-routes.net

contact@culture-routes.lu

Міністерство культури України

01601, місто Київ,

вулиця Івана Франка, 19

тел: 044-235-52-21

mincult.kmu.gov.ua

Контактна особа - Багнюк Владислав

тел: 044-235-40-94

bagnuk@mincult.gov.ua

Міністерство культури України
вул. Івана Франка, 19
Київ, 01601
mincult.kmu.gov.ua
info@mincult.gov.ua